

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO
I SPOSOBY SPRAWDZANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIĄ
ROK SZKOLNY 2017/2018

KLASA IV

Poniższe wymagania edukacyjne z języka polskiego dla uczniów klasy 4. szkoły podstawowej zostały opracowane w oparciu o nową podstawę programową z 14 lutego 2017 r., a także zgodnie z Programem nauczania ogólnego języka polskiego w klasach IV-VIII szkoły podstawowej „**Nowe słowa na start**” autorstwa Marleny Derlukiewicz.

Ocenie podlegać będą: umiejętność mówienia, umiejętność słuchania i czytania ze zrozumieniem, umiejętność pisania, w tym: realizacja tematu, kompozycja, język, styl, zapis; znajomość i stosowanie w praktyce poznanych zasad ortograficznych; znajomość treści lektur obowiązkowych; znajomość wybranych zagadnień z nauki o języku(gramatyki); stopień opanowania wiedzy wskazanej w podstawie programowej; zaangażowanie w wykonanie zadania (zwłaszcza przy zadaniach twórczych i dodatkowych).

Dodatkowo uczniowie oceniani będą za: technikę czytania, stopień rozumienia czytanego tekstu, sposoby wygłaszania tekstów z pamięci, prace dodatkowe w formie projektów, albumów, folderów, prezentacji multimedialnych, udział w konkursach szkolnych i pozaszkolnych, aktywny udział w uroczystościach szkolnych.

W związku ze złożonością przedmiotu ocenie podlegać będą różnorodne formy pracy ucznia, takie jak:

- krótka i dłuższa wypowiedź pisemna,
- wypowiedź ustna,
- praca na lekcji,
- głośne czytanie,
- recytacja,
- praca w grupach,
- sprawdziany gramatyczne ,
- prace klasowe,
- dyktanda,
- kartkówki z bieżących lekcji,
- prace domowe,

- zadania dodatkowe,
- udział w życiu kulturalnym szkoły i środowiska (np. udział w przedstawieniu, akademii szkolnej),
- udział w konkursach,
- różnorodne działania twórcze, w których uczeń prezentuje swoje pasje i wykorzystuje uzdolnienia.

Uczniowie będą otrzymywać oceny cząstkowe, ocenę śródroczną, ocenę roczną. Skala ocen zgodna z przyjętą w WZO. Ocena uwzględniać będzie również rozwój ucznia i wynikać z zakresu opanowanych przez niego umiejętności, zdobytych wiadomości, a także wkładu pracy.

Prace klasowe są obowiązkowe, ich poprawa dobrowolna (uczeń pisze ją tylko raz, w ciągu dwóch tygodni od rozdania prac sprawdzonych).

Prace domowe są obowiązkowe, ze względu na nadzwyczajne okoliczności dopuszcza się przesunięcie ich w czasie lub wykonanie w określonej części.

Dwa razy w semestrze uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji bez podania przyczyny (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów i kartkówek). Trzecie nieprzygotowanie skutkuje wstawieniem oceny niedostatecznej.

Uczeń może być nagradzany „+” za aktywność na lekcji. Trzy „+” równoznaczne są z otrzymaniem oceny bardzo dobrej.

Za przeczytanie dodatkowej książki (spoza listy lektur) i zaprezentowanie jej na lekcji uczeń otrzymuje ocenę celującą.

W sytuacjach szczególnych uczeń ma prawo odmówić aktywnego udziału w lekcji.

Prace uczniów gromadzone będą w teczkach osiągnięć i przechowywane do czasu zakończenia klasyfikacji w danym roku szkolnym. Informacje o osiągnięciach uczniów będą udzielane zainteresowanym rodzicom lub prawnym opiekunom na comiesięcznych spotkaniach indywidualnych.

Wymagania edukacyjne są jawne, udostępniane uczniom i rodzicom, na których życzenia lub wnioski mogą podlegać ewaluacji.

Szczegółowy wykaz wymagań edukacyjnych z języka polskiego w klasie IV

Rok szkolny 2017/2018

- I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
  - 1) rozpoznaje fikcję artystyczną;
  - 2) wskazuje cechy baśni, legendy, komiksu i opowiadania;

- 3) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię i określa ich funkcje;
  - 4) opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i dostrzega ich wzajemną zależność;
  - 5) odróżnia dialog od monologu;
  - 6) wyjaśnia, kim jest podmiot liryczny, narrator, bohater;
  - 7) wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy;
  - 8) określa tematykę utworu oraz wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
  - 9) objaśnia znaczenia dosłowne i niedosłowne tekstu;
  - 10) przedstawia swoje odczytanie utworu i je uzasadnia;
  - 11) wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
  - 12) wskazuje wartości w utworze.
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
- 1) Odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia;
  - 2) Świadomie i z uwagą odbiera koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne oraz filmy dla dzieci.
- II. Kształcenie językowe.
1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:
- 1) rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknienie);
  - 2) odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
  - 3) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego odpowiednio rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
  - 4) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
  - 5) rozpoznaje funkcje składniowe wyrazów używanych w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, grupa podmiotu, grupa orzeczenia);
  - 6) rozpoznaje typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze i złożone, równoważniki zdań, wypowiedzenia pytające, oznajmujące, rozkazujące i wykrzyknikowe – rozumie ich funkcje i je stosuje;
  - 7) przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.
2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:
- 1) wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego;
  - 2) posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny;
  - 3) używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej.
3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:
- 1) identyfikuje tekst jako komunikat; 2) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi;
  - 3) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji (gest, mimika, postawa ciała);
- 4) zna i stosuje zasady akcentowania wyrazów.
4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:
- 1) pisze poprawnie pod względem ortograficznym, stosuje reguły pisowni;
  - 2) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
1. Elementy retoryki i stylistyka praktyczna. Uczeń:
- 1) uczestniczy w rozmowie;

- 2) tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi.
2. Mówienie i pisanie. Uczeń:
- 1) tworzy spójne wypowiedzi ustne i pisemne w następujących formach gatunkowych: opowiadanie, opis, list;
  - 2) wygłasza tekst z pamięci; 3) tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu;
  - 4) rozróżnia współczesne formy komunikatów (np. e-mail, SMS) o odpowiednio się nimi posługuje, zachowując zasady etykiety;
  - 5) tworzy opowiadania twórcze związane z treścią utworu, np. dalsze losy bohatera, komponowanie początku i zakończenia na podstawie fragmentu tekstu lub na podstawie ilustracji.
- IV. Samokształcenie. Uczeń:
- 1) korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje;
  - 2) korzysta ze słowników, w tym: ortograficznego, języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych;
  - 3) zna i stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych (np. w bibliotekach szkolnych, on-line).
  - 4)

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO

I SPOSOBY SPRAWDZANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIĄ

KLASA V

Poniższe wymagania edukacyjne z języka polskiego dla uczniów klasy 5. szkoły podstawowej zostały opracowane zgodnie z podstawą programową z IX 2015 r., a także zgodnie z Programem nauczania języka polskiego w klasach IV – VI „**Słowa z uśmiechem**”. Ocenie podlegać będą: sprawności polonistyczne, wiadomości z zakresu wiedzy o literaturze i języku, umiejętności: czytania, pisania, rozumowania, korzystania z informacji, wykorzystania wiedzy w praktyce, postawa, aktywność, systematyczność.

W wypowiedziach ocenie podlegać będzie: formułowanie wypowiedzi ze świadomością celu, w zgodzie z tematem, umiejętność posługiwania się właściwymi formami wypowiedzi, ich kompozycję, poprawność językową, bogactwo słownictwa, logikę wypowiedzi, formułowanie i wyrażanie własnych sądów, ponadto w pracach pisemnych: przestrzeganie norm ortograficznych i interpunkcyjnych, dbałość o układ graficzny, czytelność i estetykę zapisu.

Dodatkowo uczniowie oceniani będą za: technikę czytania, stopień rozumienia czytanego tekstu, sposoby wygłaszania tekstów z pamięci, prace dodatkowe w formie projektów, albumów, folderów, prezentacji, udział w konkursach szkolnych i pozaszkolnych, aktywny udział w uroczystościach szkolnych.

W związku ze złożonością przedmiotu ocenie podlegać będą różnorodne formy pracy ucznia, takie jak:

- krótka i dłuższa wypowiedź pisemna,
- wypowiedź ustna,
- praca na lekcji,
- głośne czytanie,
- recytacja,
- praca w grupach,
- sprawdziany gramatyczne ,
- prace klasowe,
- dyktanda,
- kartkówki z bieżących lekcji,
- prace domowe,
- zadania dodatkowe,
- udział w życiu kulturalnym szkoły i środowiska (np. udział w przedstawieniu, akademii szkolnej),
- udział w konkursach,
- różnorodne działania twórcze, w których uczeń prezentuje swoje pasje i wykorzystuje uzdolnienia.

Uczniowie będą otrzymywać oceny częściowe, ocenę półroczną, ocenę roczną. Skala ocen zgodna z przyjętą w WZO. W półroczu będą przeprowadzone prace klasowe sprawdzające wiadomości i umiejętności z nauki o języku oraz sprawdziany literackie. Te prace klasowe są obowiązkowe, ich poprawa dowolna, uczeń pisze ją tylko raz, w ciągu dwóch tygodni od rozdania prac sprawdzonych.

Dwa razy w semestrze uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji bez podania przyczyny (nie dotyczy zapowiedzianych sprawdzianów i kartkówek). Trzecie nieprzygotowanie skutkuje wstawieniem oceny niedostatecznej.

Uczeń może być nagradzany „+” za aktywność na lekcji. Trzy „+” równoznaczne są z otrzymaniem oceny bardzo dobrej.

Prace domowe są obowiązkowe, ze względu na nadzwyczajne okoliczności dopuszczam jednak przesunięcie ich w czasie lub wykonanie w określonej przez mnie części.

Za przeczytanie dodatkowej książki (spoza listy lektur) i zaprezentowanie jej na lekcji uczeń otrzymuje ocenę celującą.

W sytuacjach szczególnych uczeń ma prawo odmówić aktywnego udziału w lekcji.

Prace uczniów gromadzone będą w teczkach osiągnięć i przechowywać do czasu zakończenia klasyfikacji w danym roku szkolnym. Informacji o osiągnięciach uczniów udzielane będą zainteresowanym rodzicom lub prawnym opiekunom na comiesięcznych spotkaniach indywidualnych.

Wymagania edukacyjne są jawne, udostępniane uczniom i rodzicom, na których życzenia lub wnioski mogą podlegać ewaluacji.

Szczegółowy wykaz wymagań edukacyjnych z języka polskiego w klasie V

Rok szkolny 2017/2018

I Słuchanie i mówienie

1. Wypowiedź jednozdaniowa. Precyzyjne formułowanie pytań, udzielanie wyczerpujących odpowiedzi i informacji z odpowiednią intonacją; uważne słuchanie, właściwe reagowanie na wypowiedzi innych osób. Budowanie precyzyjnych wypowiedzi w sytuacjach oficjalnych. **2.** Wypowiedź wielozdaniowa. **a)** informacja- dokładne formułowanie informacji, przepisów i instrukcji; **b)** rozmowa- aktywne uczestniczenie w rozmowie z różnymi osobami na rozmaite tematy w kulturalny sposób w sytuacjach wymyślonych i rzeczywistych; wykazywanie zainteresowania rozmową; **c)** dyskusja- krytyczne słuchanie wypowiedzi; wyrażanie własnego punktu widzenia w jasny i przekonujący sposób, w zależności od sytuacji interpretowanie opinii dyskutantów; przestrzeganie zasad kulturalnej dyskusji;

d) opowiadanie- opowiadanie na wskazany temat z zastosowaniem wybranego czasu narracji i chronologicznego układu zdarzeń; **e)** opis- doskonalenie opisu przedmiotu i krajobrazu, opis postaci literackiej i rzeczywistej, opis dzieł sztuki; **f)** charakteryzowanie postaci literackiej i rzeczywistej – próby charakteryzowania postaci literackiej i rzeczywistej; **g)** sprawozdanie- sprawozdanie, np. z uroczystości szkolnej, meczu, wycieczki, lektury, filmu, itp., śledzenie toku wypowiedzi sprawozdawczej. **h)** wygłaszanie tekstów z pamięci- wygłaszanie z pamięci wierszy i fragmentów prozy.

II Czytanie tekstów słownych

1. Czytanie głośne- czytanie poprawne wyraźne i wyraziste, płynne, z uwzględnieniem znaków przystankowych, akcentów logicznych, właściwego tempa i rytmu; czytanie z podziałem na role; oddawanie głosem charakteru postaci; odróżnianie tekstu narracji od partii dialogowych; dalsze doskonalenie. **2.** Czytanie ciche- świadome korzystanie z książki jako źródła wiedzy, zaznaczanie ważnych treści, czytanie płynne, ze zrozumieniem, odszukiwanie w tekście informacji podanych wprost i odczytywanie informacji wyrażonych pośrednio, rozumienie dosłownego i przenośnego znaczenia wyrazów w tekście, identyfikowanie wypowiedzi jako tekst informacyjny, literacki, reklamowy, układanie pytań do tekstu, wyciąganie wniosków wynikających z przesłanek zawartych w utworze, określanie tematyki tekstu, identyfikowanie nadawcy i odbiorcy (czytelnika) tekstu, nazywanie autora tekstu, wskazywanie narratora w tekście epickim, odróżnianie osoby mówiącej w wierszu od autora i narratora, rozpoznawanie form gatunkowych (zaproszenie, życzenia, gratulacje, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcja, przepis), dostrzeganie relacji między częściami

składowymi wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity), odróżnianie utworu prozatorskiego od utworu wierszowanego, korzystanie ze słownika ortograficznego, słownika języka polskiego, słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika wyrazów obcych, słownika zwrotów frazeologicznych i encyklopedii (także multimedialnej i internetowej), nazywanie autorów tekstu kultury (np. malarz, rzeźbiarz, kompozytor), odróżnianie tekstów reklamowych od innych tekstów kultury. **3.** Czytanie ze zrozumieniem- czytanie interpretacyjne, wyjaśnianie sensu utworu, czytanie krytyczne i twórcze, motywujące do konstruktywnego myślenia i działania. **4.** Rodzaje i gatunki literackie- liryka, epika, dramat; baśń tradycyjna, , fantastyczno-naukowa, typy powieści: podróżniczo-przygodowa, , obyczajowa, fantastyczna, legenda, podanie, mit. **5.** Świat przedstawiony w utworach literackich- obrazowanie realistyczne, fantastyczne, fabuła, wątek, bohater główny i drugoplanowy, czas i miejsce akcji, fikcja literacka, różnice między wypowiedzią literacką, informacyjną a naukową; narracja w pierwszej i w trzeciej osobie, podmiot liryczny, rytm.

III Odczytywanie różnych tekstów kultury 1. Teatr, film- scenografia, charakteryzacja, gra aktorów, obraz w filmie, dźwięk, utwór literacki i jego adaptacja filmowa, literackie środki wyrazu w porównaniu ze środkami wyrazu filmu, teatru i radia. 2. Radio, telewizja – świadomy wybór audycji radiowych i telewizyjnych, wykorzystanie informacji zawartych w radiowych i telewizyjnych programach oświatowych. 3. Czasopisma- wskazywanie ciekawych działów czasopisma, uzasadnianie wyboru, wybór materiału na zadany temat. 4. Katalogi- katalog alfabetyczny, rzeczowy. 5. Wydawnictwa – słownik wyrazów bliskoznacznych, słownik języka polskiego, słownik wyrazów obcych, słownik zwrotów frazeologicznych. 6. Instrukcje- odczytywanie instrukcji urządzenia elektrycznego.

7. Komiksy- Wartościowanie czytanych komiksów. Rozumienie specyfiki komiksu.**8.** Łamigłówek- rebusy.**9.** Reklama- krytyczny odbiór reklam, uzasadnianie własnych opinii, dostrzeganie sposobów oddziaływania autorów reklam na odbiorców.

IV Pisanie

Tworzenie wypowiedzi w następujących formach gatunkowych:

1. Plan- plan szczegółowy, ramowy plan odtwórczy. **2.** Dialog- redagowanie dialogu, samodzielne przekształcanie dialogu na tekst ciągły i odwrotnie, zapisywanie dialogu z tekstem wyjaśniającym sytuację mówienia.

3. Opowiadanie twórcze i odtwórcze- próby redagowania opowiadania twórczego i odtwórczego z dialogiem. **4.** Opis- doskonalenie opisu przedmiotu i krajobrazu, redagowania opisu postaci rzeczywistej i literackiej z uwzględnieniem cech charakteru.

5. List- redagowanie listu do najbliższych zgodnie z intencją nadawcy. **6.** Pisma użytkowe- prosty przepis na...; instrukcja, ogłoszenie, życzenia, gratulacje, zaproszenie, zawiadomienie. **7.** Prosta notatka- notatki z lektury, notatki w formie streszczenia. **8.** Sprawozdanie – redagowanie prostego sprawozdania, np. z uroczystości szkolnej, meczu, wycieczki, itp. **9.** Pamiętnik (pisany z perspektywy bohatera literackiego lub własnej). **10.** Dziennik (pisany z perspektywy bohatera literackiego lub własnej).

V Nauka o języku

Składnia i fleksja: Przekształcanie zdań w równoważniki zdań i odwrotnie. Rozróżnianie i poprawne zapisywanie zdań: oznajmujących, pytających, rozkazujących i wykrzyknikowych. Budowanie zdań pojedynczych rozwiniętych i nierozwiniętych. Rozróżnianie zdań pojedynczych i zdań złożonych. Wskazywanie głównych części zdania (podmiot, orzeczenie). Wskazywanie grupy podmiotu i grupy orzeczenia. Rozróżnianie i nazywanie określeń podmiotu i orzeczenia: przydawka, dopełnienie, okolicznik. Wskazywanie związków wyrazowych w zdaniu. Rozróżnianie wyrazu określanego i wyrazu określającego.

Części mowy odmienne: **a)** czasownik – wyraz oznaczający czynność; formy- osoby, liczby, (rodzaju, czasu); funkcja w zdaniu (orzeczenie); pisownia „nie” z czasownikami; formy czasu :przeszły, teraźniejszy, przyszły prosty i złożony; bezokolicznik; związek czasownika z innymi wyrazami **b)** rzeczownik – rzeczownik nazwą wszystkiego co nas otacza; rzeczowniki własne i pospolite; rodzaj i liczba; stosownie w zdaniu różnych form rzeczowników; funkcja w zdaniu (podmiot); pisownia „nie” z rzeczownikami; odmiana przez przypadki (temat, końcówka, oboczność tematów); związek rzeczownika z przymiotnikiem, funkcji rzeczownika w zdaniu (podmiot, określenia) **c)** przymiotnik- przymiotnik jako określenie rzeczownika (podrzędność przymiotnika względem rzeczownika); zgodność formy przymiotnika z rzeczownikiem; pisownia „nie” z przymiotnikiem w stopniu równym, przymiotniki złożone; odmiana przymiotnika przez przypadki, liczby i rodzaje, stopniowanie, związek przymiotnika z innymi wyrazami.

Części mowy nieodmienne: **a)** przysłówek- przysłówek jako określenie czasownika; tworzenie przysłówków odprzymiotnikowych; pisownia „nie” z przysłówkami w stopniu równym; przysłówki inne niż odprzymiotnikowe, odpowiadające na pytania *gdzie?*, *kiedy?*; stopniowanie, związek przysłówka z czasownikiem **b)** spójnik- wyraz niesamodzielny, występujący jako wskaźnik stosunków między wyrazami w zdaniu i między zdaniami w wypowiedzeniu **c)** przyimek – wyraz niesamodzielny, oznaczający stosunki przestrzenne i czasowe; pisanie wyrażen przyimkowych.

Słowotwórstwo i słownictwo: dobieranie słów o znaczeniu przeciwnym z przeczeniem słownym „nie” (przymiotniki, przysłówki); wyrazy bliskoznaczne; przeciwstawne, doskonalenie umiejętności tworzenia nowych wyrazów (zaprzeczonych), wyrazy wieloznaczne.

Fonetyka:

sylaba, głoska, litera; samogłoska i spółgłoska, alfabet, przenoszenie wyrazów; upodobnienia fonetyczne, akcent wyrazowy, intonacja; rodzaje spółgłosek (ustne, nosowe, dźwięczne, bezdźwięczne, twarde, miękkie), różne funkcje samogłoski „i”, utrata nosowości „ę” w wygłosie.

Ortografia i interpunkcja- pisownia: Tak jak w klasie IV (pisownia wyrazów z ó, u, rz, ż, h, ch wymiennym i niewymiennym, i, j po samogłoskach i spółgłoskach, pisownia nazw wielką i małą literą, pisownia zakończeń bezokoliczników –ść, - źć) oraz pisownia łączna i rozłączna przeczenia „nie” z różnymi częściami mowy, rozbieżności między mową a pismem; - i, -ji, -ii w zakończeniach rzeczownika, pisownia em, en, om, on, ą i ę, pisownia cząstki -bym, -byś, -by, pisownia przymiotników złożonych, pisownia przyimków i wyrażen przyimkowych,

przymków złożonych, stosowanie znaków interpunkcyjnych w spójnej wypowiedzi pisemnej, przecinek w wypowiedzeniu złożonym współrzędnie i podrzędnie, przecinek przed powtarzającymi się spójnikami, znaki interpunkcyjne przy zapisywaniu przytoczonych wypowiedzi osób, stosowanie właściwych znaków interpunkcyjnych przy zapisywaniu dat i zwrotów do adresata, zapisywanie poprawne dat, godzin itp.

Ucznia obowiązuje systematyczne i staranne prowadzenie zeszytu przedmiotowego.

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO

I SPOSOBY SPRAWDZANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIĄ

KLASA VI

Poniższe wymagania edukacyjne z języka polskiego dla uczniów klasy 6. szkoły podstawowej zostały opracowane zgodnie z podstawą programową z IX 2015 r., a także zgodnie z Programem nauczania języka polskiego w klasach IV – VI „**Słowa z uśmiechem**”. Ocenie podlegać będą: sprawności polonistyczne, wiadomości z zakresu wiedzy o literaturze i języku, umiejętności: czytania, pisania, rozumowania, korzystania z informacji, wykorzystania wiedzy w praktyce, postawa, aktywność, systematyczność.

W wypowiedziach ocenie podlegać będzie: formułowanie wypowiedzi ze świadomością celu, w zgodzie z tematem, umiejętność posługiwania się właściwymi formami wypowiedzi, ich kompozycję, poprawność językową, bogactwo słownictwa, logikę wypowiedzi, formułowanie i wyrażanie własnych sądów, ponadto w pracach pisemnych: przestrzeganie norm ortograficznych i interpunkcyjnych, dbałość o układ graficzny, czytelność i estetykę zapisu.

Dodatkowo uczniowie oceniani będą za: technikę czytania, stopień rozumienia czytanego tekstu, sposoby wygłaszania tekstów z pamięci, prace dodatkowe w formie projektów, albumów, folderów, prezentacji, udział w konkursach szkolnych i pozaszkolnych, aktywny udział w uroczystościach szkolnych.

W związku ze złożonością przedmiotu ocenie podlegać będą różnorodne formy pracy ucznia, takie jak:

- krótka i dłuższa wypowiedź pisemna,
- wypowiedź ustna,
- praca na lekcji,
- głośne czytanie,
- recytacja,
- praca w grupach,

- sprawdziany gramatyczne ,
- prace klasowe,
- dyktanda,
- kartkówki z bieżących lekcji,
- prace domowe,
- zadania dodatkowe,
- udział w życiu kulturalnym szkoły i środowiska (np. udział w przedstawieniu, akademii szkolnej),
- udział w konkursach,
- różnorodne działania twórcze, w których uczeń prezentuje swoje pasje i wykorzystuje uzdolnienia.

Uczniowie będą otrzymywać oceny cząstkowe, ocenę półroczną, ocenę roczną. Skala ocen zgodna z przyjętą w WZO. W półroczu będą przeprowadzone prace klasowe sprawdzające wiadomości i umiejętności z nauki o języku oraz sprawdziany literackie. Te prace klasowe są obowiązkowe, ich poprawa dowolna, uczeń pisze ją tylko raz, w ciągu dwóch tygodni od rozdania prac sprawdzonych.

Dwa razy w semestrze uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji bez podania przyczyny (nie dotyczy zapowiedzianych sprawdzianów i kartkówek). Trzecie nieprzygotowanie skutkuje wstawieniem oceny niedostatecznej.

Uczeń może być nagradzany „+” za aktywność na lekcji. Trzy „+” równoznaczne są z otrzymaniem oceny bardzo dobrej.

Prace domowe są obowiązkowe, ze względu na nadzwyczajne okoliczności dopuszczam jednak przesunięcie ich w czasie lub wykonanie w określonej przeze mnie części.

Za przeczytanie dodatkowej książki (spoza listy lektur) i zaprezentowanie jej na lekcji uczeń otrzymuje ocenę celującą.

W sytuacjach szczególnych uczeń ma prawo odmówić aktywnego udziału w lekcji.

Prace uczniów gromadzone będą w teczках osiągnięć i przechowywać do czasu zakończenia klasyfikacji w danym roku szkolnym. Informacji o osiągnięciach uczniów udzielać będą nauczyciele zainteresowanym rodzicom lub prawnym opiekunom na comiesięcznych spotkaniach indywidualnych.

Wymagania edukacyjne są jawne, udostępniane uczniom i rodzicom, na których życzenia lub wnioski mogą podlegać ewaluacji.

Szczegółowy wykaz wymagań edukacyjnych z języka polskiego w klasie VI

Rok szkolny 2017/2018

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji

I.1 Czytanie i słuchanie

Uczeń powtarza i poszerza wiedzę oraz rozwija umiejętności z klasy piątej, a ponadto:

Sprawność czytania tekstów I.1.1)

– czyta różnorodne teksty, m.in. literackie i popularnonaukowe oraz współczesne i dawne

Określanie tematu i głównej myśli tekstu I.1.2)

- określa temat i główną myśl tekstów wymagających odczytania na poziomie symbolicznym

Identyfikowanie nadawcy i odbiorcy wypowiedzi I.1.3

– analizuje wiedzę narratora o świecie przedstawionym;

– analizuje rolę kompetencji czytelnika w odczytaniu dzieła;

Identyfikowanie wypowiedzi jako tekstów o różnych funkcjach I.1.4)

– identyfikuje tekst reklamowy;

– wskazuje różnice między tekstem informacyjnym, literackim i reklamowym;

– odróżnia informacje o faktach od opinii;

Rozpoznawanie form gatunkowych wypowiedzi I.1.5)

– rozpoznaje formy gatunkowe (reklamę, recenzję, streszczenie);

Odróżnianie informacji w tekście I.1.6)

– selekcjonuje informacje;

– hierarchizuje informacje;

Wyszukiwanie informacji w tekście I.1.7)

– porównuje informacje uzyskane z różnych źródeł;

Rozumienie znaczeń wyrazów I.1.8)

– rozumie symboliczne znaczenia wyrazów z wybranych kręgów tematycznych;

Wnioskowanie z tekstu I.1.9

- dostrzega próby manipulacji;
- rozpoznaje prawdę lub fałsz w tekście;

Dostrzeganie relacji między częściami składowymi wypowiedzi I.1.10

- wymienia elementy kompozycyjne typowe dla różnych wypowiedzi.

I.2 Samokształcenie i docieranie do informacji

Uczeń powtarza i poszerza wiedzę oraz rozwija umiejętności z klasy piątej, a ponadto:

Korzystanie z encyklopedii i słowników I.2

- argumentuje na podstawie zgromadzonych informacji;
- korzysta z informacji zawartych w leksykonie;
- korzysta z informacji zawartych w słowniku poprawnej polszczyzny;
- korzysta z informacji zawartych w słowniku frazeologicznym;
- gromadzi informacje z różnych źródeł;
- analizuje układ i budowę haseł w encyklopedii i słowniku;
- korzysta z katalogu bibliotecznego;
- korzysta z informacji zawartych w encyklopedii;
- korzysta z informacji zawartych w słowniku ortograficznym;
- korzysta z informacji zawartych w słowniku wyrazów bliskoznacznych
- wnioskuje na podstawie zgromadzonych informacji;
- korzysta z informacji zawartych w encyklopedii tematycznej;
- korzysta z informacji zawartych w przewodniku;
- korzysta z informacji zawartych w słowniku języka polskiego;
- korzysta z informacji zawartych w słowniku wyrazów obcych;

Korzystanie ze środków masowego przekazu i technologii informacyjnych I.2

- korzysta ze słowników elektronicznych;
- korzysta z elektronicznych programów edukacyjnych;
- ocenia wpływ nowoczesnych technologii informatycznych na rozwój społeczeństwa i indywidualnych osób.

I.3 Świadomość językowa

Uczeń powtarza i poszerza wiedzę oraz rozwija umiejętności z klasy piątej, a ponadto:

Podstawowe funkcje składniowe wyrazów I.3.1)

- rozpoznaje różne sposoby informowania o czynności, stanie, procesie;
- odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego;
- rozpoznaje różne sposoby informowania o wykonawcy czynności;
- odróżnia podmiot logiczny od gramatycznego;
- wyjaśnia funkcję podmiotu domyślnego;
- rozpoznaje okolicznik (celu, przyczyny) w wypowiedzeniu pojedynczym;

Rodzaje wypowiedzeń I.3.2)

- wyodrębnia w tekście zdanie złożone podrzędnie;
- wyjaśnia funkcje zdań złożonych podrzędnie;
- odróżnia zdanie złożone podrzędnie od zdania złożonego współrzędnie;
- odróżnia rodzaje zdań złożonych podrzędnie;
- analizuje związek między budową wypowiedzeń a stylem tekstu;
- przejawia postawę otwartości i kreatywności w odbiorze różnych tekstów kultury;

Podstawowe części mowy I.3.3)

- rozpoznaje w tekście zaimki;
- odróżnia przyimki proste od złożonych;
- wyodrębnia w tekście spójniki podrzędności;

Odmiana części mowy I.3.4)

- rozpoznaje w tekście formy liczb, rodzajów gramatycznych, przypadków różnych zaimków i określa ich funkcję w wypowiedzi;
- rozpoznaje stopień natężenia cechy przymiotników;
- rozpoznaje stopień natężenia cechy przysłówków;

Niewerbalne środki komunikowania się I.3.5)

- analizuje wpływ niewerbalnych środków porozumiewania się na proces komunikacji;

- porównuje werbalny i pozawerbalny sposób komunikowania się;
- wyjaśnia znaczenie i wpływ umiejętności odbioru komunikatów niewerbalnych na stosunki między ludźmi.

II Analiza i interpretacja tekstów kultury

II.1 Wstępne rozpoznanie tekstów kultury

Uczeń powtarza i poszerza wiedzę oraz rozwija umiejętności z klasy piątej, a ponadto:

Reakcje czytelnicze II. 1.1)

- stosuje bogate słownictwo do opisu reakcji czytelniczych, między innymi używa porównań i związków frazeologicznych;
- analizuje środki językowe wpływające na nastrój tekstu;

Konfrontowanie sytuacji bohaterów z własnym doświadczeniem II.1.2)

- analizuje wpływ własnego doświadczenia na stosunek do bohatera literackiego.

Wyrażanie własnego stosunku do postaci literackiej II.1.3)

- uczestniczy w dyskusji na temat bohatera;
- polemizuje z sądami innych;
- używa różnych środków językowych wyrażających stosunek do postaci literackiej;
- obiektywnie ocenia postawy bohaterów literackich.

II.2 Analiza tekstów kultury

Uczeń powtarza i poszerza wiedzę oraz rozwija umiejętności z klasy piątej, a ponadto:

Swoistość artystyczna dzieła II.2.1)

- identyfikuje różne teksty kultury;
- porównuje sposób realizacji podobnego motywu w tekście literackim i dziele plastycznym;
- analizuje wpływ środków artystycznych na sposób odbioru różnych tekstów kultury ;
- analizuje rolę stereotypów w kontaktach międzyludzkich;

Fikcja artystyczna a rzeczywistość II.2.2)

- wskazuje znaki literackości tekstów;
- analizuje językowy charakter świata fikcji literackiej;

Realizm a fantastyka w tekstach kultury II.2.3)

- wskazuje cechy charakterystyczne literatury fantasy;
- wyodrębnia specyficzne motywy literatury fantastyczno-naukowej;
- rozróżnia gatunki fantastyki;

Środki artystyczne w tekstach literackich II.2.4)

- rozpoznaje w tekście literackim proste symbole i objaśnia ich funkcję;
- rozpoznaje w tekście literackim alegorię;
- analizuje wpływ alegorii na znaczenie bajek;

Kompozycja wiersza II.2.5)

- analizuje wpływ kompozycji na warstwę znaczeniową utworu;

Elementy widowiska teatralnego II.2.6)

- posługuje się terminami: tekst główny, tekst poboczny, akt, scena w odniesieniu do widowiska teatralnego;
- określa funkcje różnych elementów widowiska teatralnego;
- wyjaśnia specyfikę teatru ulicznego;
- opisuje teatralny savoir-vivre;

Elementy dzieła filmowego i telewizyjnego II.2.7)

- porównuje adaptację filmową z dziełem literackim;
- wyjaśnia specyfikę serialu telewizyjnego.

Charakterystyka przekazów audiowizualnych II.2.8)

- wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych – programu rozrywkowego;

Konstrukcja dzieła literackiego II.2.9)

- omawia akcję utworu literackiego;
- porównuje akcję i fabułę utworu;

Charakterystyka bohatera II.2.10)

- analizuje usposobienie, cechy charakteru, uzdolnienia bohatera;
- używa bogatego słownictwa do charakterystyki bohatera;
- porównuje zmiany zachodzące w postępowaniu bohatera;

Gatunki literackie II.2.11

- identyfikuje utwór dramatyczny;
- identyfikuje bajkę i wymienia jej cechy;
- odróżnia fraszkę od innych tekstów lirycznych.

II.3 Interpretacja tekstów kultury

Uczeń powtarza i poszerza wiedzę oraz rozwija umiejętności z klasy piątej, a ponadto:

Poziomy odbioru tekstów kultury II.3.1)

- odbiera teksty kultury na poziomie symbolicznym;

Morał i przesłanie w tekstach literackich II.3.2)

- objaśnia morał bajki.

II.4 Wartości i wartościowanie

Uczeń powtarza i poszerza wiedzę oraz rozwija umiejętności z klasy piątej, a ponadto:

Tworzenie spójnych tekstów III.1.1)

- udziela wyczerpujących odpowiedzi na pytania;
- tworzy bogate w różnorodne środki językowe wypowiedzi na tematy poruszane na zajęciach – związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury;

Dostosowanie sposobu wyrażania do sytuacji komunikacyjnej i celu III.1.2)

- stosuje formy grzecznościowe w liście oficjalnym;
- określa w jednoznaczny i kulturalny sposób swoje stanowisko w dyskusji;
- dobiera odpowiednie środki językowe w dyskusji w celu skupienia uwagi słuchaczy;
- przeciwstawia się próbom manipulacji językowej

Formułowanie pytań do tekstu III.1.3)

- formułuje różnorodnie zbudowane pytania do tekstu;

Świadoma komunikacja werbalna i niewerbalna III.1.4)

- unika agresji słownej, wulgaryzmów i manipulacji językowej;
- buduje wypowiedzenia pojedyncze i złożone wyrażające różne intencje (np. radzenie, namawianie, odmawianie, zachęcanie, zniechęcanie, żartowanie);
- analizuje rolę pozawerbalnych środków porozumiewania się w wystąpieniach publicznych;

Tworzenie wypowiedzi pisemnych w różnych formach gatunkowych III.1.5)

- redaguje dialog;
- redaguje opowiadanie z dialogiem;
- redaguje list oficjalny;
- redaguje opis obrazu;
- redaguje streszczenie;
- redaguje rozbudowane notatki w różnych formach;
- redaguje tekst reklamowy;
- opisuje wrażenia na temat filmu;
- opisuje wrażenia ze spektaklu teatralnego;

Kompozycja i układ graficzny wypowiedzi III.1.6)

- wydziela akapitami kolejne ustępy tekstu;
- tworzy teksty spójne pod względem logicznym, składniowym i kompozycyjnym;

Plan wypowiedzi III.1.7)

- sporządza plan wypowiedzi w różnych formach graficznych;

Uczestnictwo w rozmowie III.1.8)

- analizuje wypowiedzi innych, zadając pytania i formułując komentarze;
- polemizuje z sądami innych uczestników rozmowy;

Czytanie głośne tekstów III.1.9)

- wprowadza świadomie pauzę jako środek ekspresji;
- interpretuje głośno czytane teksty;

Recytacja tekstów III.1.10)

- recytuje teksty trudniejsze;
- interpretuje głośno recytowane teksty.

III.2 Świadomość językowa

Uczeń powtarza i poszerza wiedzę oraz rozwija umiejętności z klasy piątej, a ponadto:

Typy zdań ze względu na cel wypowiedzi III.2.1)

- stosuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące w funkcji perswazyjnej;

Przekształcanie zdań i równoważników zdań III.2.2)

- buduje różne typy wypowiedzeń podrzędnie złożonych ze świadomością ich funkcji;
- przekształca wypowiedzenia pojedyncze w wypowiedzenia złożone podrzędnie i odwrotnie, w zależności od przyjętego celu;
- przekształca wypowiedzenia złożone współrzędnie w wypowiedzenia złożone podrzędnie i odwrotnie, odpowiednio do przyjętego celu

Stosowanie poprawnych form gramatycznych wyrazów odmiennych III.2.3)

- stosuje poprawne formy liczb, rodzajów gramatycznych i przypadków różnych zaimków;

Stopniowanie i użycie we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków III.2.4)

- poprawnie stopniuje przymiotniki w sposób prosty, opisowy i nieregularny;
- poprawnie stopniuje przysłówki w sposób prosty, opisowy i nieregularny;
- poprawnie używa przymiotników i przysłówków charakteryzujących się niezmiennością natężenia cechy;

Pisanie poprawne pod względem ortograficznym III.2.5)

- pisze poprawnie pod względem ortograficznym wyrazy z rz, ż, ó, u, h, ch w szerokim zestawie ortogramów;
- pisze poprawnie partykułę „nie” z zaimkami;
- pisze poprawnie partykułę „nie” z przymiotnikami i przysłówkami w stopniu wyższym i najwyższym;
- pisze poprawnie wyrazy wielką i małą literą w szerokim zestawie nazw własnych i pospolitych;
- pisze poprawnie przyimki złożone;
- pisze poprawnie pod względem ortograficznym wyrazy z ą, ę, on, om, en, em;

Wykorzystanie wiedzy o wymianie głosek w poprawnym zapisie ortograficznym wyrazów III.2.5)a)

- wykorzystuje wiedzę o wymianie głoskowej w wyrazach pokrewnych i tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych do poprawnego zapisu szerokiego zestawu ortogramów

Wykorzystanie wiedzy o różnicach w wymowie i pisowni samogłosek i spółgłosek w poprawnym zapisie ortograficznym wyrazów III.2.5)b)

– wykorzystuje wiedzę o różnicach w wymowie i pisowni spółgłosek ustnych i nosowych do poprawnego zapisu ortograficznego wyrazów

Wykorzystanie wiedzy o zasadach pisowni "nie" z różnymi częściami mowy w poprawnym zapisie ortograficznym wyrazów III.2.5)c)

– wykorzystuje wiedzę o zapisie "nie" z zaimkami oraz przymiotnikami i przysłówkami w stopniu wyższym i najwyższym do poprawnego zapisu ortograficznego wyrazów

Wykorzystanie wiedzy o sposobie pisowni nazw własnych i rzeczowników pospolitych w poprawnym zapisie ortograficznym wyrazów III.2.5)d)

– wykorzystuje wiedzę o sposobach pisania nazw własnych i pospolitych do poprawnego zapisu ortograficznego dużej liczby wyrazów;

Poprawne użycie znaków interpunkcyjnych III.2.6)

– stosuje poprawnie myślnik w zapisie dialogu;

– stosuje poprawnie dwukropek w zapisie dialogu;

– stosuje poprawnie nawiasy do zapisu wtrąceń i uzupełnień tekstu głównego;

– używa poprawnie cudzysłowu do zaznaczenia słów cytowanych

Operowanie słownictwem z określonych kręgów tematycznych III.2.7)

– operuje bogatym słownictwem skoncentrowanym przede wszystkim wokół tematów wskazanych w podstawie programowej.

Ucznia obowiązuje systematyczne i staranne prowadzenie zeszytu przedmiotowego.

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO

I SPOSOBY SPRAWDZANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI UCZNI

KLASA VII

Poniższe wymagania edukacyjne z języka polskiego dla uczniów klasy 7. szkoły podstawowej zostały opracowane w oparciu o nową podstawę programową z 14 lutego 2017 r., a także zgodnie z Programem nauczania ogólnego języka polskiego w klasach IV-VIII szkoły podstawowej „**Nowe słowa na start**” autorstwa Marleny Derlukiewicz.

Ocenię podlegać będą: umiejętność mówienia, umiejętność słuchania i czytania ze zrozumieniem, umiejętność pisania, w tym: realizacja tematu, kompozycja, język, styl, zapis; znajomość i stosowanie w praktyce poznanych zasad ortograficznych; znajomość treści lektur obowiązkowych; znajomość wybranych zagadnień z nauki o języku(gramatyki); stopień

opanowania wiedzy wskazanej w podstawie programowej; zaangażowanie w wykonanie zadania (zwłaszcza przy zadaniach twórczych i dodatkowych).

Dodatkowo uczniowie oceniani będą za: technikę czytania, stopień rozumienia czytanego tekstu, sposoby wygłaszania tekstów z pamięci, prace dodatkowe w formie albumów, folderów, prezentacji multimedialnych, udział w konkursach szkolnych i pozaszkolnych, aktywny udział w uroczystościach szkolnych.

W związku ze złożonością przedmiotu ocenie podlegać będą różnorodne formy pracy ucznia, takie jak:

- krótka i dłuższa wypowiedź pisemna,
- wypowiedź ustna,
- praca na lekcji,
- głośne czytanie,
- recytacja,
- praca w grupach,
- sprawdziany gramatyczne ,
- prace klasowe,
- dyktanda,
- kartkówki z bieżących lekcji,
- prace domowe,
- zadania dodatkowe,
- udział w życiu kulturalnym szkoły i środowiska (np. udział w przedstawieniu, akademii szkolnej),
- udział w konkursach,
- różnorodne działania twórcze, w których uczeń prezentuje swoje pasje i wykorzystuje uzdolnienia.

Uczniowie będą otrzymywać oceny cząstkowe, ocenę śródroczną, ocenę roczną. Skala ocen zgodna z przyjętą w WZO. Ocena uwzględniać będzie również rozwój ucznia i wynikać z zakresu opanowanych przez niego umiejętności, zdobytych wiadomości, a także wkładu pracy.

Prace klasowe są obowiązkowe, ich poprawa dobrowolna (uczeń pisze ją tylko raz, w ciągu dwóch tygodni od rozdania prac sprawdzonych).

Prace domowe są obowiązkowe, ze względu na nadzwyczajne okoliczności dopuszcza się przesunięcie ich w czasie lub wykonanie w określonej części.

W sytuacjach szczególnych uczeń ma prawo odmówić aktywnego udziału w lekcji.

Prace uczniów gromadzone będą w teczkach osiągnięć i przechowywane do czasu zakończenia klasyfikacji w danym roku szkolnym. Informacje o osiągnięciach uczniów będą udzielane zainteresowanym rodzicom lub prawnym opiekunom na comiesięcznych spotkaniach indywidualnych.

Wymagania edukacyjne są jawne, udostępniane uczniom i rodzicom, na których życzenia lub wnioski mogą podlegać ewaluacji.

Szczegółowy wykaz wymagań edukacyjnych z języka polskiego w klasie VII

Rok szkolny 2017/2018

- I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
  - 1) rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; wymienia cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów;
  - 2) przypisuje utwór literacki do właściwego rodzaju literackiego;
  - 3) rozróżnia gatunki liryki, epiki, dramatu, w tym: pamiętnik, dramat, komedia, fraszka, hymn, sonet, pieśń, tren, ballada – i wymienia ich podstawowe cechy;
  - 4) wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny (didaskalia), monolog, dialog;
  - 5) rozpoznaje w tekście literackim: symbol, alegorię, eufemizm, neologizm, zdrobnienie, zgrubienie i określa ich funkcje;
  - 6) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną;
  - 7) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich;
  - 8) określa znaczenia symboliczne w tekstach kultury;
  - 9) wykorzystuje w objaśnianiu sensów tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze;
  - 10) dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.
2. Czytanie tekstów kultury. Uczeń:
  - 1) nazywa elementy i interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
  - 2) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury.
- II. Kształcenie językowe.
1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:
  - 1) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny, rodzinę wyrazów, podstawę słowotwórczą, rdzeń i formant w wyrazach pochodnych; wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnych, rozumie realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu;
  - 2) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, odróżnia ich typy;
  - 3) rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcję; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;

- 4) rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
  - 5) odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie.
2. Zróznicowanie języka. Uczeń:
    - 1) rozumie znaczenie homonimów;
    - 2) wyróżnia środowiskowe odmiany języka.
  3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń wie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach.
  4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:
    - 1) wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;
    - 2) poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne.
- III. Tworzenie wypowiedzi.
1. Retoryka i stylistyka praktyczna. Uczeń:
    - 1) funkcjonalnie wykorzystuje retoryczne środki językowe oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;
    - 2) tworzy logiczną i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednia do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych;
    - 3) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;
    - 4) rozróżnia i wskazuje środki perswazji w tekstach reklamowych, określa ich funkcję.
  2. Mówienie i pisanie. Uczeń:
    - 1) tworzy spójne wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: recenzja, rozprawka;
    - 2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, np. skraca, streszcza, rozbudowuje.
- IV. Samokształcenie. Uczeń:
- 1) odróżnia informacje o faktach od opinii;
  - 2) rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji;
  - 3) stosuje zasady higieny pracy umysłowej.